

rab autòcton, transmès per l'àrab. VALLE FECUNDA > moss. arabitzat *balfogòndä*, oït com *balfogònde* pels nostres repobladors, ho catalanitzarien progressivament en *baʃ fogon* i *fogó*. La influència del NL del Princ. féu que, com a NP, hi vagi haver també una variant més normalitzada: Jacint *Vallfogó* de Sineu, en docs. de 1375, 1379 i 1381 (BSAL IV, 186).

Vallformosa, V. Vall (γ)

δ)a h

VALLFORNÈS

I. Vall del Montseny, que provinent de Tagamanent i el Pla de la Calma, va a parar un poc a l'Oest de Cànoves i desaigua als afls. del Besòs (cf. mapa Aegerter del Montseny); a mig curs de la vall hi ha un grup de cases escampades, que duu el mateix nom, oït allí *bafurnès*, 1923 (exc. 1), i en altres caminades de 1924-1930, 1954 etc. sempre amb è netament oberta. Havia estat el nom d'un antic alou.

MENC. ANT. 1009: «alodio de Valle Fornes --- in parrochia Ste. Marie Tagamanent --- usque Valle Fornes ---» (Li.Fe.Ma. I, 216.3f., 217.4). CCandi, en dóna detalls geogràfics, d'una altra versió (o el mateix doc.?) datant-ho de 1008, com un alou inclòs dins els límits de *Tagamanent*, amb afr.: «Or. in ipsa Guàrdia vel in Mo<r>ro Nigro --- Mer. in audlio de Sendré de Chanoves; Circ. in Ipso Calmo; Occ. in Collo de Massana». (Mi.Hi.Ca. II, 2447-8, n. 933). On reconeixem 'Cànoves' 'el Pla de la Calma' i crec recordar un mas prop de *La Figuera*, de nom semblant a *Maçana*.

II. Veïnat i antic vilar, a l'alt Vallespir, dins el vast terme antic de Prats de Molló.

MENC. ANT. 1329: «Matheua Ça Coma de Valle Fornesio» en un doc. de Prats de Molló (Alart, *InvlC*, s.v. *sa*); 1395 amb -rs ultracorrecta, cas únic: *Vall Forners* (Alart, *Doc.Ge.Hist.* 26); 1417: *Valfornès*: era un dels 12 «vilars» en què llavors es dividia el terme de Prats, enumerat entre *Miralles* i *Cabats*, amb 3 focs, per tant un dels tres vilars més poblats (Li. Roig de Prats de Molló, f° 73r); 1425: s'enumeren les cases del «Vilar de Vall Fornès» (f° 154r°); 1464: la heretat del Mir de *Vallfornès* (ib. 153r°). Ponsich (*Top.* 90) ho confirma, segons un doc. de 1329: «villare de Vayl Fornesio» i «villare inferiori de Vall Fornesio». Avui sembla ser nom oblidat; guiat per «ça Coma» del doc. més antic, vaig preguntar-lo en va en el veïnat dit ara «d'en Coma» (xxiv, 49.8), tampoc en donen raó en l'enq. d'Arles (xxiv, 97ss.); Ponsich creu que correspon al te. mun. *El Tec* (segregat del de Prats en el S. XIX) i es pregunta si és el *Mas del Clot del Forn*; en tot cas veiem que era en una clota-

da dividida en *vayl* i *villare inferiori* (doc. de Ponsich), i d'això o per la «Coma» de 1329 o el «Clot» del *Forn* s'explica la formació amb el mot *Vall*.

5 Però l'*ETIM.* de *-Fornès* és un problema. Començant pel sufix, que no pot ser el trivial *-ers* com ho demostren les nombroses mencions antigues sense *-r-* (de l'I i del II) des de data tan arcaica com 1008, i la pronúncia amb è oberta.

10 Premissa que per si sola, ja dissuadeix de veure-ho un derivat de *forn* o ll. FURNUS; i no havent-hi a la vista cap explicació romànica d'un radical FORN- o anàleg ens duu a la sospita d'un NL pre-romà.

Ens hi duu, per altra banda, un NL llenguadocià de forma ben singular, i força semblant.

III. *Valflaunès*, avui mun. en el distr. de Montpellier, c° de Claret uns 30 k. al N. de la capital de l'Erau, on neix una de les grans valls afl. del riu Lez. Aquí (almenys en la pron. francesa) veia un *-on-* que recorda la *o* dels nostres *-I-* i *-II-*; però Mistral, que ens dóna formes occitanes més genuïnes, ja ens mostra que aquí s'oculta quelcom ben diferent de l'aspecte romànic dels nostres dos noms: «*Vau-Planès*, oc. ant., *Valfennes*, b. llatí *Vallis Flannesia* ou *Flaunesia*» (*TdF*, s.v.). Eugene Thomas (*Di. Top. de l'Hérault*, s. v.) ens en dóna moltes dades medievals ben comprovades: *Valfeumes* amb diftong, *Valfennes*, tots dos 1154; *Valfennes* 1209 i 1223; *Vallfennesia* 1344; però les formes amb diftong i amb *fl* també són ja antigues: 1528 *Valeflaunesia*, 1625, 1649, 1684, 1688, 1715 i 1760: *Valflaunes*, 1756: *Valfaunez*.

Ja Holder (*Alcelt. Spr.* III, 62) tingué la idea suscitada per la singular forma *-flaun-* de relacionar aquest nom llenguadocià amb el dels VELAUNI poble lúgur dels Baixos Alps.¹ L'examen comparat de les formes antigues de *Valflaunès* permet, en efecte, un enllaç amb el nom dels VELAUNI: d'una banda (V)ELAUNISO-, sincopat en VLAUB- (cf. *Vlaunco* de la *Vita Caesarii*) canviaria VL-, nexa estrany al romànic, en l'usual *fl-*, d'on *Valflaunès*; d'altra banda, síncope de la vocal o diftong medial, d'on *Valveln-*; contagiant-s'hi la *f* de l'altre: *Valfelnés*, que passa a *-fennès* perquè *-ln-* és un nexa insòlit.

Ara bé aqueixa base i aqueix procés ens expliquen també els dos *Vallfornès* nostres. Car AU, conservat en *Valflaunès*, d'acord amb la fonètica occitana, esdevé *o* en la catalana: llavors *-flonès*, que per transacció amb *-felnés* donava *folnés*, aquest passava a *-fornès* inevitablement per infl. de *forn* i perquè *-ln-* és un nexa insòlit.

El sufix *-ISO* sembla ser pre-romà, cf. *Velenessa* en docs. de Seine-et Marne, i un *Villonissa* a l'Aube (25 k. O. de Chartres), que segons Holder suposen VELAUNISA o -ISSA. Val a dir que s'hi confondria o sumaria el sufix romànic *-ENSIS*.